

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

Sect. Vlt. Argumenta adversaria solvuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

litas, & visibilitas non potest convenire alijs distinctis ab homine visibilitas hominis, sed non transcendere ultimas differentias convenit alijs distinctis à qualitate, quia convenit omnibus generibus quantitatis, relationis, &c. ergo non convenit qualitati ex vi suæ rationis superiori: sed in illa conveniunt univoce qualitas, & quantitas: ergo ratio non potest esse alia nisi ratio accidentis intrinsece ut sic realis: ergo illa ratio est generica ad qualitatem, & quantitatem. Patet consequentia, omnis ratio in qua conveniunt aliqua inferiora intrinsece sine dependentia, & transcendentia est ratio generica: sed quantitas, & qualitas conveniunt intrinsece in ratione accidentis ut sic realis sine dependentia, causante analogiam, ut patet ex dictis, & sine transcendentia: ergo accidens ut sic reale est genus ad quantitatem, & qualitatem.

107 Dices quod accidens ut sic non est genus ad quantitatem, & qualitatem; quia in definitione illius ponitur terminus, reale, vel forma realis, vel accidens reale, qui terminus est analogus comparatione formæ substantialis, & accidentalis, & comparatione entis realis, substantialis, & accidentalis, genus autem petit ex sua natura omnimodam univocationem, atque ideo accidens ut sic, licet sit univocum, & non transcendens ad qualitatem, & quantitatem non est genus.

108 Sed contra, terminus analogus non impedit rationem genericam quando non est analogus respectu inferiorum, de quibus prædicatur illa ratio communis, in cuius definitione ponitur talis terminus analogus: sed ratio formæ realis vel accidentis realis posita in definitione accidentis, ut sic abstracta à quantitate, & qualitate non est analogus, ut probatum est, & concedunt adversarij comparatione quantitatis, & qualitatis de quibus prædicatur illa ratio communis: ergo non impedit rationem genericam. Maior est evidens meo videri, nam in definitione substantiæ, quæ est genus ad omnes substantias ponitur terminus analogus in vestra sententia, definitur enim ens per se completum vel ens completum pertinens ad primum conceptum rei simpliciter: sed substantia, ut sic est genus, licet in illius definitione ponatur terminus analogus, quia non est talis respectu inferiorum de quibus prædicatur substantia, ut sic completa: ergo &c. Probatur maior, in definitione substantiæ ponitur terminus ens, & terminus per se, & completus, sed ens secundum adversarios est analogum ad substantiam, & accidens, Deum, & creaturas, & per se etiam est analogum ad substantiam completam, & incompletam, & completum etiam est analogum ad substantiam creatam, & incretam: ergo in definitione substantiæ quæ est genus ponuntur plures termini analogi: ergo vel substantia ut sic completa non est genus, vel terminus analogus positus in definitione non tollit rationem genericam, quando non est analogus respectu inferiorum, de quibus prædicatur illa ratio communis, sed terminus realis positus in definitione accidentis ut sic, non transcendentis non est analogus respectu quantitatis, & qualitatis: ergo non tollit rationem genericam respectu qualitatis, & quantitatis: ergo accidens, ut sic reale est genus ad quantitatem, & qualitatem, ergo possunt reduci ad unum prædicamentum.

Confirmatur hoc propter eandem rationem, 109 prædicamenta passionis, relationis, durationis, & ubi possunt reduci ad unum prædicamentum: ergo, &c. probatur antecedens, omnes illi sunt modi intrinseci, & non transcendentes, & sine aliqua analogia: ergo ab illis potest abstrahi ratio aliqua communis quæ sit generica. Probatur antecedens, & primum quod non sit analogia ibi, non datur transcendentia neque dependentia sufficiens ad constituendam analogiam, quia non est maior ratio, quare ubi comparatum ad relationem sit principalius analogatum, vel è contra, & sic de cæteris combinationibus: ergo non sunt analogia. Probatur antecedens, & relatio potest modificari per relationem, & relatio per durationem, & etiam ubi per relationem, & durationem, & è contra, ubi per relationem, & durationem, quæ durat Petrus, & Paulus referuntur ad invicem per relationes, quia sunt similes in ratione durationis, & relatio quæ refertur Petrus Patet ad suum filium durat per suam durationem: ergo isti modi se possunt ad invicem modificare, & per consequens ad invicem dependere, ergo non est maior ratio quare unus modus sit principalius analogatum quam alius, ergo ratio modi accidentis intrinseci præcisa ab omnibus illis modis est univoca, & non transcendens: ergo est ratio generica: ergo iam prædicamenta possunt reduci ad minorem numerum: ergo ratio præcipua quæ adversarij iunguntur, nullius est momenti.

Et si dicas quod modi illi non se modificant, è contra est, primo quia est voluntarie dictum; secundo non tollitur sed augetur difficultas: quia si non se modificant, ergo non dependent ad invicem, ergo non datur analogia inter illos. Patet consequentia, ibi non datur transcendentia, quod probari potest eodem modo quo id probavi de accidenti ut sic reali comparato ad quantitatem, & qualitatem, sed neque datur dependentia: ergo non datur analogia: ergo illa ratio est generica, & per consequens prædicamenta possunt reduci ad minorem numerum.

SECTIO ULTIMA.

Argumenta adversaria solvuntur.

Ad primum respondeo negando maiorem, & 111 minorem, & distinguo consequens, respicit inferiora cum dependentia ex parte sui nego, cum dependentia ex parte inferiorum concedo, & sic similiter erit inæqualitas; unde erit inæqualitas physica quæ non tollit univocationem.

Ad secundum distinguo maiorem, quando effectus non adæquat virtutem causæ, &c. si id habeat secundum rationem communem in qua conveniunt effectus, & causa concedo maiorem, si id habeat secundum rationem particularem in qua non conveniunt effectus, & causa nego maiorem, & bene responsum est ibi per instantias adductas, & ad impugnationem responderetur concedendo maiorem, & negando minorem, & ad probationem illius distinguo antecedens, ens existens in creatura est dependens ex vi entis communis Deo, & creaturæ nego antecedens, ex vi talis entis, concedo antecedens, & distinguo consequens: ergo producit à Deo in ratione entis communis Deo, & creaturæ nego consequentiam, & in ratione talis entis concedo consequentiam, & ad

ad probationem consequentiæ distinguo eodem modo minorem, & consequentiā, & ad id quod probatur quod ens existens in creatura dependet à Deo distinguo primum consequens: ergo ens existens in creatura ex vi, & ratione entis non dependet præcise, concedo consequentiā; negative, nego consequentiā, & nego secundam consequentiā, & ad illius probationem distinguo maiorem, quod non dependet negative concedo maiorem, quod non dependet præcise nego maiorem, & ut intelligatur solutio.

113 Advertendum est quod aliqua differentia alicuius rationis communis potest negari vel de ipsa ratione communi vel de alia differentia opposita, sed datur hoc discrimen quod ex negatione differentie de ratione communi non sequitur affirmatio alterius differentie oppositæ quod secus contingit quando differentia negatur de alia differentia sibi opposita; exemplum huius est manifestum in animali, & in omnibus alijs rationibus communibus, nam rationale potest negari de animali, est enim verum formaliter, & metaphysice loquendo quod animal non sit rationale si secundum se concipiatur animal, sed non sequitur, quod animal sit irrationale, vel potest rationale de bruto negari, & ex negatione illius colligitur manifeste quod sit irrationale, & ratio huius est evidens, quia tunc ex negatione vnius colligitur affirmatio alterius quando sunt opposita; cum tamen ratio communis non opponatur differentijs, quia potius est indifferens ad illas, non sequitur ex negatione vnius differentie affirmatio alterius, quando negatur de ratione communi quod secus contingit in differentijs inter se comparatis in ordine ad suum genus, quia sunt oppositæ, & sic bene valet argumentum est animal contractum, & non est rationale: ergo est irrationale, prima autem negatio respectu rationis communis est præcisa, quia tantum est negatio ex præcisione intellectus distinguentis formaliter rationem communem à differentiali propter distinctionem virtuales quæ à parte rei datur inter illas.

114 Secunda autem negatio dicitur negativa, quia fundatur in ipsa re opposita alteri realiter, quæ doctrina maxime advertenda est ad plures argumentationes solvendas, quibus videtur argumentum deduci ad duas contradictorias intendendo probare ex negatione differentie vnius de ratione communi affirmationem differentie oppositæ qui est falsissimus argumentandi modus.

115 Solum superest difficultas tacta in argumento, vtrum omnis causa creata producat aliquem effectum supponat omnes rationes communes in quibus conveniunt causa, & effectus, quod affirmant contrarij, sed ego falsissimum existimo velle exemplis, nam lux producit calorem in aqua, sed in aqua non supponitur ratio qualitatis, & accidentis in qua lux convenit cum calore, quia secundum adversarios tunc supponitur esse effectus, quando subiectum in quo producit talis effectus est formaliter tale, & habet in se essentialiter illud esse effectus v.g. ideo dicitur supponi esse entis, & substantiæ in productione formæ materialis, quia materia prima quæ est subiectum illius formæ essentialiter est ens, & substantia: sed aqua non est essentialiter accedens nec qualitas: ergo esse accidentis, & qualitatis non præsupponitur ad productionem caloris.

Præterea quando sol producit aurum ex materia prima non supponitur ratio substantiæ completa, quia materia prima non est substantia completa, & sic etiam est falsum quod quando ignis producitur ex terra supponatur in subiecto ratio elementi, quia subiectum ex quo producitur ignis tantum est materia prima, & non compositum terræ.

Advertendum est præterea adversarios non requirere quod rationes illæ, quæ producuntur in effectu non præsupponantur in causa efficienti, quia hoc est impossibile etiam in illorum principijs, alias Deus non produceret in creatura rationem entis quia supponitur in Deo, quod oppositum intendunt probare contrarij, scilicet quod Deus producat rationem entis in creatura.

Ad tertium distinguo maiorem, includit omnem perfectionem ex vi rationis entis præcise nego maiorem, ex vi differentie propriæ Dei concedo maiorem, & ad probationem illius distinguo maiorem, ratio entis quæ est in Deo est à se ex vi differentie concedo maiorem, ex vi rationis entis præcise nego maiorem, & sic Deus habet inæqualitatem respectu creaturæ ex vi differentie, & non ex vi rationis entis, quæ inæqualitas, ut probatum est, non causat analogiam, & hæc duo argumenta si aliquid probant, est quod non possit dari conceptus simpliciter præcisi entis, ut optime advertit eximius noster Doctor quod est contra suppositum questionis.

Ad confirmationem, respondeo cum Patre Hurtado disputat. 9. *logici*, sect. 4. esse bonam rationem metaphysice concionatori, non tamen bonam metaphysicam, quia tam proprie invenitur ratio entis in creatura sicut in Deo; distantia autem infinita non est in ratione entis, sed in ratione talis entis.

Ad quartum nego maiorem, ad illius probationem concedo maiorem, & nego minorem, ad probationem huius distinguo antecedens, ratio entis descendit prius ad creatorem quam ad creaturam ex vi rationis entis præcise nego antecedens, ex vi differentiarum concedo antecedens, quæ diversitas, & inæqualitas cum sit ratione differentiarum non constituit analogiam ut probatum est, & optime advertunt Pater Vasquez, & Fonseca *supra citari*. Præterea licet concedamus quod ratio entis prius descendat ad Deum quam ad creaturas non sequitur esse rationem analogam, quia illa tantum est aut prioritas naturæ aut prioritas durationis, non autem prioritas perfectionis, in ipsa ratione superiori entis, quæ prioritates non constituunt analogiam, ut patet evidenter in potentia respectu actus vitalis, in materia prima respectu formæ substantialis, quia prius est in materia prima ratio entis, & substantiæ, quam in forma materiali, & nihilominus ratio entis non est analoga respectu illorum, ut probatum est, & concedunt adversarij. Ad confirmationem nego maiorem, ad illius probationem distinguo maiorem, habent illam rationem cum essentiali ordine ad inæqualem participationem ex vi rationis communis entis, nego maiorem, ex vi differentiarum, concedo maiorem, quod non causat analogiam, vtrumque constat ex dictis.

Ad quintum concedo maiorem, & nego minorem.

rem, & ad probationem illius concedo maiorem supposita præcisione simpliciter; nam ut optime advertit Hur. *disp. 9. metaphysica, sectio 2. §. 23.* divisio prædicamentorum non est lydio lapide examinanda, sed rudi Minerva, quia Doctores, qui illam intendunt probare, nunquam consequuntur intentum ratione aliqua à priori, sed solum nixi autoritate, & à posteriori quatenus intendunt solvere argumenta contraria, ut aperte fateatur eximius noster Doctor *disp. 39. metaphysica, sect. 2. num. 17.* ex hoc autem non negamus dari illagenera distincta entium in quæ constituunt prædicamenta: sed dicimus quod ex suppositione, quod præscindatur simpliciter ratio entis potest dari aliqua ratio generica sub qua collocentur omnia prædicamenta propter rationes, quas posuimus. Nec inde sequitur quod ratio entis sit generica respectu Dei, quia ratio entis respectu Dei est transcendens. Cum enim in Deo omnia prædicata sint completa, sit ut ratio entis etiam completa transcendat omnes differentias illius, & per consequens non sit genus respectu Dei, quia genus debet esse extra rationem differentiarum, ex quo sequitur quod neque ponatur Deus in prædicamento. Ad confirmationem negatur antecedens, quia ut optime advertit Hurtadus non omnes Physici dicunt dependentiam causare analogiam, cum ipsi, & alij multi contra dictum asserant.

- 122 Ad sextum distinguo maiorem, non daretur propria analogia, hoc est per formam intrinsecam in utroque extremo concedo maiorem, non daretur propria in quantum distinguitur ab analogia mere metaphorica nego maiorem, ut constat ex primo advertendo, & ideo Aristoteles quoties agit de analogia asserit pro exemplo sanum.
- 123 Ex his colliges, quod proportionalitas præcise considerata nullo modo causat analogiam, & ratio est manifesta quia si proportionalitas causaret analogiam, ubique daretur proportionalitas, daretur analogia: sed non datur analogia ubique datur proportionalitas præcise considerata: ergo proportionalitas præcise considerata non causat analogiam. Maior est evidens, quia si semel constitueretur quod proportionalitas habet virtutem ad causandam veram analogiam, non potest assignari ratio quare aliquando causet analogiam, & aliquando non, cum sit causa omnino necessaria, & non libera. Probatur minor, hæc proportionalitas invenitur in terminis univocis, quia sicut se habet homo ad suum animal, ita similiter se habet equus ad suum animal, sed equus, & homo in ratione animalis sunt univoci: ergo proportionalitas potest dari in terminis univocis, & per consequens sine analogia. Proportionalitas vero, quæ causat analogiam est solum illa, quæ est per formam intrinsecam in principali analogato, & extrinsecam in minus principali significatam per unum hominem, ut risus comparatione hominis, & prati, quia sicut se habet verus hominis risus ad ostendendam eius læticiam, ita floriditas prati ad ostendendum illius amœnitatem, & ideo dicitur risus.

QVÆSTIO V.

Virum præscindatur per rationem simpliciter à differentiis ens.

SECTIO I.

Sententia adversaria proponitur.

PATER Gabriel Vasquez 1. parte *disput. 22. num. 6. & disputat. 114. num. 5. & 6.* P. Fonseca 2. tom. *metaphysica, cap. 2. lib. 4. quest. 2. sect. 4. de conceptu obiectivo entis.* Pater Herizze, 1. part. tract. 4. *disp. 43. cap. 2. num. 21.* Rubius & Smiglesius in *Logica tract. de analogia entis* & communiter Thomistæ firmissime asserunt nullo modo posse simpliciter præscindi rationem entis à differentiis inferiorum.

Probatur primo ex Aristotele 10. *metaphysica, tex. 8.* dicente ens significare decem prædicamenta, & alibi dicente ipsum ens dici de omnibus generibus seu prædicamentis, non tamen similiter; ex quibus colligitur in sententia Aristotelis ens neque esse unum simpliciter, nec præcise ab inferioribus.

Secundo probatur ratione, quia ratio transcendens non potest præscindi à suis inferioribus: sed ens est transcendens: ergo non potest præscindi à suis inferioribus. Probatur maior, illud præscinditur ab alio quod post præcisionem non remanet in illo à quo præscinditur, sicut ideo animal præscinditur à rationali, quia post præcisionem non remanet in rationali, sed conceptus transcendens semper remanet in differentiis: ergo non præscinditur ab illis: probatur minor quodmodocumque præscindatur ens à perfectitate perfectas includit essentialiter ens, quia perfectas essentialiter est ens, non enim est nihil ergo conceptus transcendens post præcisionem remanet in differentiis, ergo non præscinditur simpliciter.

Confirmatur primo, ens non potest præscindi ab ente, alias idem à se formaliter posset separari; sed modi sunt formaliter ens: ergo non potest ens præscindi ab illis.

Confirmatur secundo, implicat præscindi aliquid ab alio cum quo secundum rationem manet coniunctum: sed ens etiam secundum rationem manet coniunctum cum suis differentiis, quia illæ sunt essentialiter ens: ergo implicat, quod ab illis præscindatur simpliciter ens. Probatur maior, implicat aliquid separari ab alio eodem modo quo manet cum illo coniunctum, sed ens manet coniunctum per rationem cum differentiis perfectatis, & inaleitatis: ergo implicat separari ab illis per rationem. Maior est evidens, ideo implicat animal separari realiter à suis differentiis, quia realiter est coniunctum cum illis: ergo implicat aliquid separari ab alio eo modo quo est cum illo coniunctum.

Confirmatur tertio, omnis conceptus importans rationem abstractam simpliciter est extra differentias à quibus abstrahitur: sed conceptus entis non est extra differentias à quibus abstrahitur: ergo non est simpliciter abstractus.

Tertio